

циклопедический словарь бизнесмена: Менеджмент, маркетинг, информатика. / Под общей ред. М.И. Моддованова. К.: Техника, 1993. – 856 с. 3. Андрійчук, В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: Монографія. – Вид. 2-ге без змін. – К.:КНЕУ, 2006, – 292 с.

Annotation. *Efficiency and intensity of the land use by the agricultural enterprises of Ukraine and Kharkov area are analysed.*

Key words: *efficiency of the land use, intensity of the land use, agricultural enterprises, land resources.*

УДК 331.101.3

Гребінська С.І., аспірант Хмельницького
національного університету

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА МОТИВАЦІЮ ПЕРСОНАЛУ

У статті висвітлені основні проблеми, які визначають економічний розвиток підприємств машинобудування. Обґрунтовані наслідки впливу виявлених проблем на мотивацію персоналу підприємства.

Ключові слова: *мотивація, персонал, машинобудівні підприємства, проблеми.*

Зміни, які відбуваються в промисловості, обумовлюють розвиток кризових явищ на підприємствах, зокрема у сфері управління персоналом, особливо систем трудової мотивації, оскільки зовнішні негативні фактори в першу чергу відбиваються на індивідуальному рівні, впливаючи тим самим на дію мотиваційного механізму. Світова фінансово-економічна криза внесла певні корективи у мотиваційний процес. Персонал підприємств виявився невідповідним до складних ситуацій, пов'язаних з негативними змінами в економіці, що викликало їх розгубленість, нерозуміння подальших дій та мотивів своєї діяльності. Отже, мотивація персоналу зменшилась.

Проблеми мотивації персоналу вітчизняних підприємств присвячені праці таких науковців, як: Д. Богиня, В. Гриньова, І. Грузнов, М. Дороніна, Г. Дмитренко, А. Колот, Г. Куліков, Е. Лібанова, О. Новікова, В. Онікієнко. Проблеми мотивації персоналу в кризових умовах висвітлені у працях Т. О. Жуковської, В. В. Ровенської, М. Г. Чумаченка, О. Л. Єськова [1, 3, 5]. Незважаючи на збільшення числа праць з даної проблематики, існує низка теоретичних питань, які потребують подальшого дослідження. У зв'язку з цим метою написання статті є виявлення основних проблем, які стримують економічний розвиток підприємств машинобудування та їх вплив на мотивацію персоналу.

У структурі промисловості Хмельницької області 11 % належить машинобудуванню. Сьогодні підприємства машинобудування стикаються з рядом проблем, серед яких: зменшення обсягів виробництва, зменшення кількості зайнятих у машинобудуванні, висока плинність кадрів, збитковий характер діяльності тощо. Усі проблеми, які викликають зміни в мотивації персоналу машинобудівних підприємств, були нами згруповані за їх змістом і поділені на макроекономічні, соціально-демографічні, організаційно-технологічні, професійні, управлінські та культурні (рис. 1).

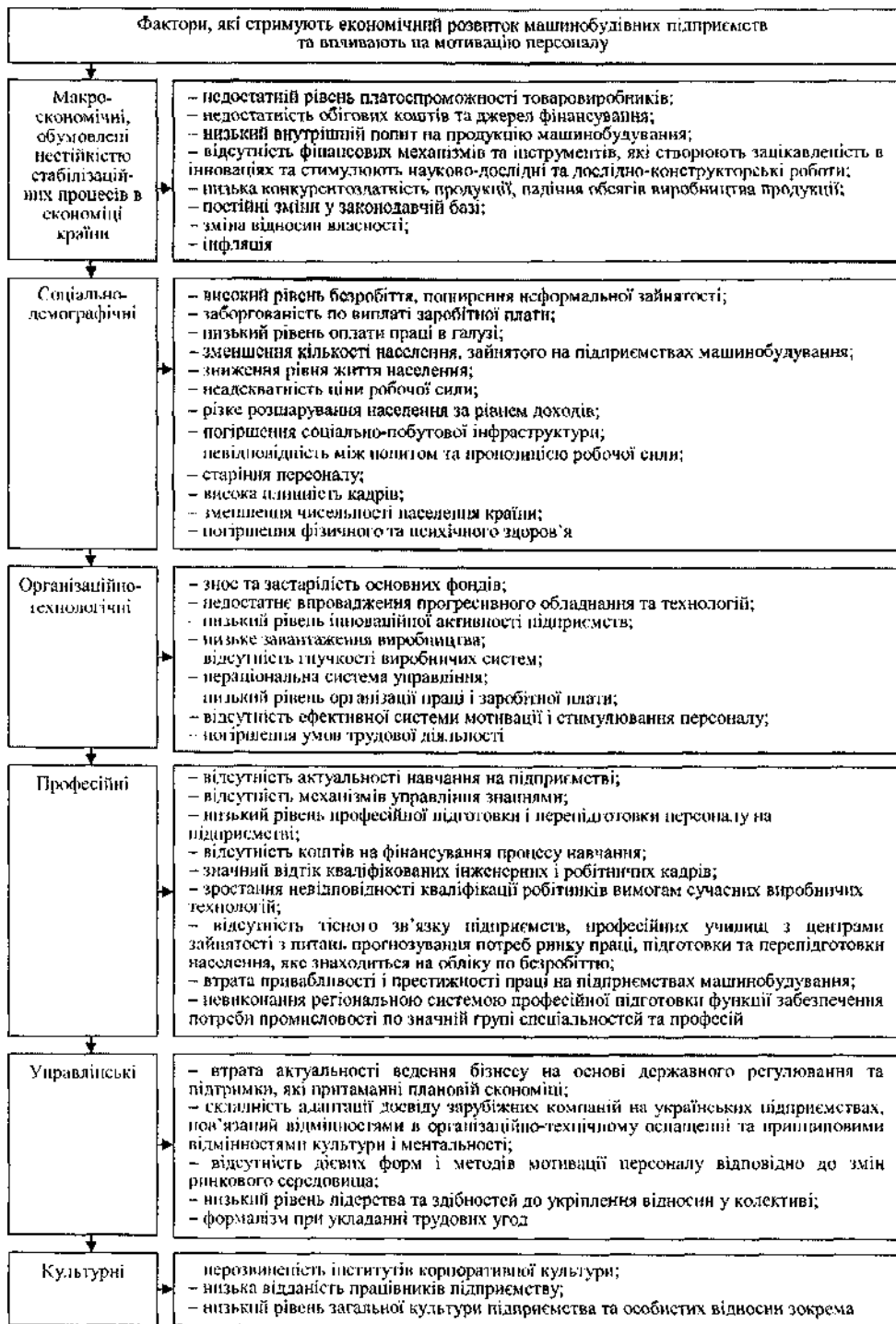

Рис. 1. Проблеми, які впливають на мотивацію персоналу підприємств

Одним з макроекономічних факторів впливу на мотивацію персоналу є зміна відносин власності. Поширення приватної власності, індивідуальної трудової діяльності викликають певні зміни в структурі мотивації, що виявляється у вільному виборі місця і форми роботи, меншій залежності від держави. Все це призводить до безробіття та прихованої зайнятості. Кожному третьому мешканцю України заробітної плати не вистачає для придбання необхідних життєвих потреб, а кожний другий працездатний мешканець України працює на умовах вторинної, третинної зайнятості, одержуючи доходи в тіньовому секторі економіки [2, с. 173]. За 2011 рік рівень безробіття в Україні становив 28%. В Україні зареєстровано 585,6 тисяч безробітних. Водночас експерти стверджують, що реальне безробіття – значно вище [4]. Для багатьох працюючих в галузі машинобудування трудова діяльність перестала бути повноцінним джерелом задоволення основних життєвих потреб.

Чисельність населення, зайнятого у машинобудуванні, в останні роки має стійку тенденцію до зменшення. Це пов'язано із зменшенням обсягів виробництва, низьким рівнем заробітної плати, незадовільними умовами праці, зниженням престижності праці, поширенням неформальної зайнятості.

Криза 2008–2010 років істотно знизила індекси промисловості Хмельницької області. За підсумками 2011 р. приріст у промисловості області становив 8,4 %. За цим показником Хмельниччина залишила за собою 10 місце серед регіонів держави.

Слід відмітити також значну диференціацію населення за рівнем доходів. Середня номінальна заробітна плата штатних працівників в Хмельницькій області у грудні 2011 р. становила 2390 грн., що в 2,4 рази вище встановленого прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати (1004 грн.), проте на 21,7% нижче, ніж в середньому по Україні. Розмір реальної заробітної плати порівняно з листопадом 2011 р. збільшився на 9,5%, відносно грудня 2010 р. – на 6,6%. Станом на 1 січня 2012 р. заборгованість із виплати заробітної плати становила 17,2 млн. грн. Основна частка боргу із заробітної плати (69,0%) припадала на підприємства промисловості [4].

Як свідчить аналіз соціально-демографічних показників, протягом останніх 20 років чисельність населення Хмельницької області зменшується. Зменшення чисельності населення відбувається у зв'язку із зменшенням народжуваності. Так, рівень народжуваності в цілому по області становив 11 народжених на 1000 жителів. Рівень смертності зменшився з 15,6 померлих на 1000 наявного населення в січні-листопаді 2010 р. до 15,2 у січні-листопаді 2011 р. На основі цих даних можна припустити, що в близькій та середньостроковій перспективі демографічна ситуація в області істотно не змінюватиметься. Незадовільне матеріальне становище українських сімей, житлова криза, недосконалість соціальної політики не стимулюють до народження дітей, що також призводить до зниження трудової мотивації.

Професійно-технічна освіта в Хмельницькій області пройшла серйозну трансформацію. Відбулося скорочення кількості профтехучилищ, а також кількості учнів, що в них навчаються, суттєво змінилась структура підготовки спеціалістів. Скорочення кількості працівників на машинобудівних підприємствах області призвело до закриття чи перепрофілювання училищ, що працювали при великих заводах, відтак із старінням робітників та їх виходом на пенсію помітно не вистачає підготовлених для роботи на виробництвах випускників профтехосвіти.

Отже, перелічені проблеми не тільки впливають на розвиток машинобудівних підприємств, але й визначають характер мотиваційного процесу. Нестабільність ринкового середовища негативно впливає, перш за все, на внутрішньоособистісні

особливості людини, формує відчуття незахищеності, демотивованості, страху втрати роботи як джерела доходу, загрози скорочення. Це в свою чергу знижує привабливість праці та посилює вимушену мотивацію. Сукупність професійних проблем, пов'язаних із складною кадровою ситуацією, нестачею спеціалістів необхідної кваліфікації, старінням персоналу, не тільки погіршують мотивацію, а й призводять до трудових конфліктів, що може викликати стихійне формування нової моделі поведінки у мікросередовищі. В таких умовах загальний настрій людини характеризується як песимістичний, частіше виникають депресивні стани. Тому особливо в таких ситуаціях необхідна мотиваційна підтримка персоналу з боку керівництва.

Список використаних джерел

1. Жуковська Т. О. Фактори і причини кризи мотивування продуктивності праці персоналу українських машинобудівних підприємств / Т. О. Жуковська // Економічний простір. – 2010. – №34. – С. 166–177.
2. Пиц В. І. Реалії розвитку ринкових відносин у сфері оплата праці в Україні // Збірник наук. –техн. праць Національного лісотехнічного університету України / В. І. Пиц. – Львів, 2007. – Вин. 17.5. – С. 171–175.
3. Ровенська В. В. Мотивація персоналу в період економічної кризи / В. В. Ровенська // Вісник економічної науки України. – 2010. – № 1. – С. 88–90.
4. Сайт Головного управління статистики в Хмельницькій області: Експрес–випуск від 26.01.2012. №19 // Режим доступу: www.km.ukrstat.gov.ua
5. Чумаченко Н. Г. Проблемы трудовой мотивации работников // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії : зб. наук. пр. / Н. Г. Чумаченко, А. Л. Еськов. – Краматорськ, 2008. – №2 02). – С. 285–289.

Annotation. In the articles certain basic problems which determine economic development of enterprises of engineer. Grounded consequences of influence of found out problems on motivation of personnel of enterprise.

Key words: motivation, personnel, machine–building enterprises, problems.

УДК 631:339.1

**Куріпченко І.О., аспірантка Луганського
національного аграрного університету**

СТРАТЕГІЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ДИВЕРСИФІКАЦІЮ РИНКІВ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ

У статті наведено результати дослідження на прикладі типового аграрного підприємства Луганської області щодо залучення інвестицій на зміну обладнання для зернового току з метою наблизити якість зерна і соняшника до стандартів Світової організації торгівлі. Мета дослідження полягає у обґрунтуванні результатів зміни внутрішнього ринку збуту продукції на зовнішній при застосуванні важливої інноваційно-інвестиційної стратегії аграрних підприємств.

Ключові слова: інновації, інвестиції, ефективність, ринки збуту, стратегія розвитку, проект.

Постановка проблеми. Підвищення ефективності сільського господарства є однією з найважливіших задач національної економіки України. Перехід економіки до ринку передбачає необхідність докорінної перебудови економічних відносин в